

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: wie gaat waarover?

Organen van de gemeente en hun taken

Zoals bekend, is in artikel 125 Grondwet vastgelegd dat elke gemeente een raad, college en burgemeester heeft. Zij besturen de gemeente.

Met regelmaat poept de vraag op waartoe elk van die organen eigenlijk op aard is. Oftewel: wie van deze drie organen is gerechtigd aan welke knop te draaien?

Nashville in Nederland

Afgelopen weken was die vraag actueel in het kader van de Nashville-verklaring, en de daaruit voortvloeiende behoefte om solidariteit te betuigen aan onze LHBT-medelanders.

Een gemeente kan die solidariteit betuigen door het uithangen van de regenboogvlag. Maar is daartoe (wettelijk) niet verplicht. Die keuze moet elk gemeentebestuur zelf maken.

Wie maakt die keus eigenlijk, welk orgaan is daartoe bevoegd?

Autonomie en medebewind

De onderliggende vraag is: betreft het een autonome taak of is het medebewind? Anders gezegd: is er een Wet op het Vlaguitsteken of niet?

Als die wet er wel is, is sprake van een wettelijk geregelde taak die op rijksniveau is ingevuld en waarin aan gemeenten via bevoegdheidstoedeling opdrachten en/of taken worden toebedeeld. In dat geval spreken we van “medebewind”.

Is die wet er niet, dan heeft het Rijk hierover niets willen regelen, en kan het daarmee een zaak zijn van het gemeentebestuur.

Het is vervolgens aan het gemeentebestuur om te bepalen of het uitsteken van een vlag moet worden gezien als “behorend tot de huishouding van de gemeente”. Daarmee is het een geactiveerde autonome taak.

Terzijde: de vlaginstructie die afkomstig is van de Minister – President ontbeert elk wettelijk gezag, aangezien het geen wettelijk voorschrift is, en de Minister – President alleen al om die reden hierin geen bevoegdheden heeft.

Deze instructie is derhalve niet bindend.

Wie is bevoegd?

Voorvraag is, welk orgaan is bevoegd als een autonome taak in het geding is? Hierover bepaalt de Gemeentewet in artikel 147 lid 2 dat de raad hierin bevoegd is.

Artikel 147 verwijst naar artikel 108 Gemeentewet. Daarin staat in juridisch jargon dat gemeenten twee soorten taken uitvoeren: zelf gekozen taken (autonomie, lid 1) en opgedragen taken (medebewind, lid 2).

Het is logisch dat de raad bevoegd is als het gaat om de vraag: pakken we die taak op of niet? De raad is immers Grondwettelijk hoofd van de gemeente!

Enkele voorbeelden van (bekende) autonome taken: het verstrekken van subsidie, de Algemene Plaatselijke Verordening, het voeren van cultuurbeleid.

Conclusie: het is aan de raad om te bepalen of er wel of niet een regenboogvlag wordt uitgestoken. De setting hiervoor is (uiteraard) een raadsvergadering. Indruk dezerzijds is, dat een dergelijke setting in geen enkele gemeente vooraf ging aan het (wel of niet) uitsteken van de regenboogvlag als reactie op “Nashville”.

Hoe erg is dit?

Dat is aan de raad om te bepalen! Nu zal het zo’n vaart niet lopen als het gaat om wel of niet uitsteken van een vlag.

Maar als je verder denkt, bijvoorbeeld aan (de wijze waarop) moet worden omgegaan met het voeren van beleid op het gebied van cultuur, is eveneens sprake van autonomie.

En dan zien we niet zelden dat het bepalende voortouw door het college wordt genomen, waarbij de raad niet meer wordt gegund dan “instemmen met”. Terwijl de raad juist moet “vaststellen”.

Geef de raad dus wat de raad toekomt: het nemen van besluiten waar de raad bevoegd is. En daarmee het recht om via het aannemen van amendementen wijzigingen aan te brengen in de tekst van het raadsbesluit.

Als de raad “instemt met”, valt er niets te amenderen. Overigens is “de raad laten instemmen met” vergelijkbaar met mist met een zicht van minder dan 50 meter!

En dan nog wat

In mijn vorige Nieuwsbrief besprak ik het nieuwe Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Levert de nodige invoeringsactiviteiten op, om het eufemistisch aan te duiden.

Mij bereikten de nodige vragen. De volgende wil ik met jullie delen, gezien het niet te onderschatten belang ervan.

Studiekostenvergoeding

Artikel 3.3.3 lid 1 van het Rechtspositiebesluit geeft (o.a.) raadsleden het recht op het ten laste van de gemeente brengen van de kosten voor niet-partijpolitiek georiënteerde scholing “in verband met de vervulling van de functie van raadslid”.

Simpel voorbeeld: een raadslid kiest een cursus (in de vorm van een Summer Course) waarvan hij vindt dat dit enerzijds niet partijpolitiek georiënteerde scholing betreft en anderzijds in verband staat met de vervulling van zijn functie als raadslid.

Die cursus vindt plaats op Bonaire (bij de overzeese vestiging van Schuwer Opleiding & Advies 😊) en duurt een week. Kosten: € 3.500,--. De gemeente betaalt. Zo simpel is het!

Let erop, dat het wettelijk vastgelegde recht op betaling van dit soort cursussen onbeperkt is. Het kan niet afhankelijk worden gesteld van een raadsbesluit dan wel het bedrag dat hiervoor in de gemeentebegroting beschikbaar is.

Open- eind financiering in optima forma dus.

Dit open eind kan de raad dicht breien door het op basis van artikel 3.3.3 lid 2 vaststellen van nadere regels.

Geen verordening of beleidsregels, maar “nadere regels”. Deze rechtsfiguur maakt deel uit van de categorie “algemeen verbindende voorschriften”, en heeft daarmee kracht van wet.

In die nadere regels kan de raad o.a. bepalen op welk bedrag elk raadslid jaarlijks maximaal ten laste van de gemeente recht heeft.

Ik geef elke griffier in overweging, hier op korte termijn aandacht aan te besteden en er bij de raad op aan te dringen om deze nadere regels vast te stellen.

Voordat het te laat is...